

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Manuale Parochorum, De Plerisque Functionibus, & Obligationibus, ad Parochias, Parochos & Parochianos attinentibus

Engel, Ludwig

Salisburgi

V. Nullitate Matrimonij uni tantùm parti cognita, an liceat petere vel exigere debitum.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40922

tionem posita fuisset, affirmativa sententia magis æquitati consentanea foret. *arg c. 1. de adult. & stup. & per ea quæ dicta sunt d. c. 5. §. 1. sect. 2. n. 13.*

Ad IV. Quæst.

An sententia in Causa matrimoniali transeat in rem judicatam?

NON transire, etiam in hoc libello p. 3. c. 5. §. 7. n. 11. pag. 453. dictum est, cum enim transitus sententiæ in *rem judicatam* fundetur potissimum in tacito consensu, & approbatione ejus, qui contra sententiam potuisset appellare, & non appellavit, ideò propriè tantum obtinet, quando agitur circa res matrimonij nostri, quas pro nostro arbitrio possumus alienare, aut vindicare, actionem pro iis competentem remittere &c. non verò in alijs rebus, quæ in nostra dispositione non sunt, ut matrimonium, ob impedimentum dirimens invalidum, reddere validum, aut viceversa matrimonium rescindere. Licet ergò secundus maritus in proposito casu, à quo mulier mediante perjurio divortata est, minimè appellarit, non tamè exinde mulier liberationem consecuta est.

Ad V. Quæst.

An cognita nullitate matrimonij non manifestabili, licitum sit exigere vel reddere debitum?

QUO ad petitionem seu exactionem delicti difficultas non est, utique enim ex matrimonio

monio nullo nullum jus petendi est, & activè accedere ad personam, quæ conjunx non est, haud dubiè contra sextum Decalogi præceptum est, aliàsque leges divinas, quæ omnem immunditiam, & carnalem commixtionem præter matrimonialem damnant. 1. ad Cor. 6. ad Gal. 5.

Ardua autem quæstio est, an saltem ad vitanda magna damna & pericula liceat reddere debitum? Pro negativa est textus valde clarus in c. litteras. de rest. spoliat, & in c. inquisitioni. 44. De sent. excom. ubi S. Pontifex rescribit, quòd mulier conscia nullitatis & impedimenti matrimonij ne quidem ad præceptum judicis sub censuris emanatum possit absque peccato mortali reddere debitum. Tales enim censuræ non stringunt animam & conscientiam fœminæ, quia sunt latæ ex falsa præsumptione, (quæ locum non habet in conscientia, juxta dicta superius p. 5. c. 1. n. 8.) cum Judex fori externi, qui de occultis non judicat, præsumpserit fœminam frivole allegare impedimentum, cujus nullam probationem adferre potest. Ratio autem principalis est, quod concessâ in similibus circumstantijs debiti redditione, sequeretur, fornicationem, aut adulterium, quæ sunt intrinsecè mala, ad vitandum vitæ aut famæ periculum licere, cum tamen propter nullum metum liceat peccatum mortale admittere. c. sacris. de his quæ vi metusve &c. Et hanc sententiam cum Sanch. lib. 2. de Matrim. disp. 39.

MAN. PAROCH.

G g

n. 54

n. 5. Guttier. de Matrim. c. 49. n. 1. Barb. in d. c. inquisitioni. n. 3. Gobat. in Alphab. Matr. p. 2. n. 637. docent plerique Theologiae & Canonum Interpretes, esto, quævis scandala & damna ex denegatione debiti sequantur, ut dicit Barb. d. n. 3.

Verum teste Gobat. d. l. multi graves viri olim pronuntiarunt à culpa immunem, qui reddidit debitum ob metum mortis, alij, si ob mandatum Magistratus Ecclesiastici ignorantis illud impedimentum, tunc enim Judicem Ecclesiasticum dispensare ex commissa sibi potestate, si sit juris Ecclesiastici, in specie autem pro hac sententia affirmativa citatur à Sanch. d. l. n. 2. Magister 4. d. 38. in fine. Hugo de S. victore de Sacram p. 11. c. 6. & alii. Rationes quoque sunt 1. quòd justè potest alter petere, hoc possum imò aliquando teneor reddere, (licet justitia petitionis sit tantùm putativa ex errore & persuasione hominum causata, ut in exemplis seqq) sed conjunx alter in bona fide existens justè potest petere, ut omnes fatentur, ergò & c. 2. Ex multorum sententia judex potest occidere reum & ipse pati mortem, qui publicè habetur pro nocente, licet Judex privatim sciat ejus innocentiam, Covar. res. lib. 1. c. 1. n. 4. cùm tamen occidere innocentem intrinsecè malum sit. 3. Similiter quamvis dare SS. Eucharistiam indigno sacrilegium sit, potest tamen Parochus, si privatim solùm sciat indignum, unde à fortiori, sed Parochus habet jus dandi SS. Eucharistiam ini-

quò

quæ petenti ad conservandam famam ejus, cur non etiam mulier ad conservandam vitam & famam propriam potest dare debitum marito non iniquè petenti? 4. Ratio prioris sententiæ videtur nisi falso supposito, quod *reddere debet* quæ sit in figura Matrimonij publica opinione validi ac ei qui *justè petit*, sit formale adulterium, fornicatio aut peccatum, tunc enim dici non potest, mulierem reddendo cooperari peccato, quando *petendo* peccatum non committitur. 5. Confessarius qui novit aliquos habere impedimentum dirimens, quod ipsi invincibiliter ignorant, non tantum non tenetur eos impedimenti admonere, si exinde sequeretur scandalum vel perplexitas, sed insuper si alteruter ex putativis conjugibus ex alia causa reat *reddere debitum*, potest & debet positive imperare, ut debitum reddatur, sicut docet Sanch. *d. l. 2. disp. 38. n. 8.* si ergo licet in uno casu sciemer permittere, imo & imperare copulam inter non legitimos conjuges, quare non in altero. Potest enim etiam Conjux conscia nullitatis matrimonij in bonâ fide esse in ordine ad reddendum debitum, credens ex rationibus & autoritatibus hætenus adductis id sibi licere, præsertim concurrentibus gravissimis periculis, ni id fiat. 6. In sententia contraria sequuntur gravia pericula & damna corporis & animæ, offensiones, iræ, homicidia, scandala, infamiæ, perplexitates, desperationes, incontinentiæ (supponuntur enim tales circumstan-

tia concurrere) in ista autem nihil: & quamvis omnia illa essent parvipendenda, si offensâ Dei esset manifesta, aliud tamen videtur, si sit dubia, & incerta. Et si ex duobus malis minus eligi potest, cur non præ malo certo malum incertum? 7. Contra textus allegatos opponi potest alius in *c. pastoralis. §. quia verò. de offic. deleg.* Ubi Ordinarius jubetur sententiam delegati Papalis executioni mandare, licet sciat esse injustam. Deinde textus cc. loquuntur de illo Casu, quando impedimentum fuit deductum ad iudicem fori externi, & mulier non timuit propalare, habuitque non tantum scientiam impedimenti, sed etiam conscientiam de non reddendo debito: neque præter excommunicationem alterius magni damni ibidem mentio fit. Nos verò supponimus, mulierem sine gravi periculo (ut in casu enarrato) impedimentum dicere, vel debitum negare non posse. Decisio autem S. Pontif. in uno casu tollit quidem in eo omnem probabilitatem contrarij, sed non in diverso.

Quid igitur dicendum? Sanè nisi tam gravi censurâ hanc posteriorem sententiam perstringeret Sanch *d. disp. 39. n. 5.* ut asserat esse *falsissimam, & in fide periculosam* (quod an verum sit, aliorum iudicio relinquo) vix non eam saltem probabilem adstruerem. Verùm ne traducar, velle patrocinari sententiæ, quæ pro periculosa in fide à quibusdam habetur, nolo pro hic & nunc à priori dilcedere. Respon-

sponſiones ad argumenta poſterioris ſententiæ
 ad 3. priora videantur apud Sanch. *d. diſp.* 39.
n. 12 Ad reliqua reſponderi poteſt, ſufficere,
 quòd habeatur decifio S. Pontificis *in c. litteras.*
Et c. inquisitioni. reddere debitum cum ſcien-
 tia impedimenti eſſe peccatum mortale, quale
 peccatum ob nullum metum committere per-
 mittitur. *d. c. ſacris De his quæ vi Et c.* contra
 quam decifionem argumentari non licet, *c. in*
iſtis diſt. 4 *c. ego ſolis, diſt.* 9. Ad *c. paſtoralis.* §.
quia verò de offic. deleg. quidquid alij exinde pro-
 bare velint, tam in criminalibus quàm civili-
 bus cauſis licere Judici condemnare reum con-
 tra propriam ſuam ſcientiam, ego tamen potius
 ijs accedo, qui exiſtimant, id præfertim in cau-
 ſis criminalibus minimè licere, ſed referendam
 eſſe cauſam ad ſuperiorem, coram quo Judex
 teſtimonium ſuæ ſcientiæ deponat, *arg. c. dile-*
cto de teſtibus. ſive deinde ſuperior credat, ſive
 non, iudex inferior erit excuſatus: quòd ſi eſſet
 præſentis inſtituti, poſſem pluribus rationibus
 propugnare, ideòque putò textum *in d. §. quia*
verò. locum habere duntaxat in ſententia *ini-*
qua, quæ tranſivit in rem iudicatam, & cujus
 iniquitas extacita approbatione (de qua etiam
 paulo ante in q. 4. dictum) purgata eſt, ſecùs
 verò in cauſa criminali, matrimoniali, vel ipſo
 jure nulla, quæ in rem iudicatam non tranſit.

Cæterùm quid cenſendum, ſi non habeatur
 vera impedimenti ſcientia, ſed tantum creduli-
 tas vel dubium, ſuperius *in d. p. 3. c. 5.*

traditum est, & declaratur. *in d. c. inquisitioni. de sent. excom. & apud Sanch. d. l. 2. disp. 41.*

Ad VI. Quæst.

Quæ sint media ad evitandam redditionem debiti?

Varia enumerat Sanch. *d. disp. 39. à n. 13.*
 1. Fugere in locum, ubi scandalum cesserit.
 2. Matrimonio nondum consummato ingredi Religionem. 3. Petere divortium ex causa sevitæ vel adulterij, si hæ causæ subsint. 4. Cohabitare sicut frater & soror. *jux. c. Laudabilem. de frigid. & malefic.* subjungit tamen, hoc medio moraliter nunquam uti licere propter periculum incontinentiæ. 5. Si impedimentum sit juris Ecclesiastici tantum, ut clam impetretur dispensatio, quam etiam Episcopus concedere potest, ut probat. *in disp. 40. eod. lib. 2.*

Quid autem dixisset vir doctissimus in proposita facti specie, ubi juxta recensitas circumstantias nullum ex his medijs profuisset? Non fuga, quia corpori & animæ periculosa; non Religio, quia matrimonium cum altero vero marito erat consummatum, & cum tertio communiter habebatur pro legitimè consummato. Non divortium, quia causa non fuit. Non cohabitatio, quâ propter periculum incontinentiæ uti non licet. Non denique dispensatio, quia impedimentum *ligaminis* est indispensabile, ut suo loco dictum.

Ad VII